

Тернопільський національний економічний університет
Кафедра міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації

Всеукраїнська наукова Інтернет-конференція

**"Інформаційне суспільство:
технологічні, економічні та
технічні аспекти становлення"
(випуск 9)**

24-25 листопада 2014 р.

Тернопіль – 2014

Всеукраїнська наукова Інтернет-конференція "Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 9)" / Збірник тез доповідей: випуск 9 (м. Тернопіль, 24-25 листопада 2014 р.). – Тернопіль: Тайп, 2014. – 44 с.

Збірник тез доповідей підготовлено за матеріалами Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції (випуск 9) кафедри міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації Тернопільського національного економічного університету від 24-25 листопада 2014 р.

Організаційний комітет: д-р екон. наук, професор Ляшенко О.М. – голова оргкомітету, завідувач кафедри МЕВМІ ТНЕУ;
д-р фіз.-мат. наук, професор Боднар Д.І. – професор кафедри ЕКІ ТНЕУ;
д-р екон. наук, професор Гуцайлюк З.В. – професор кафедри обліку у виробничій сфері ТНЕУ;
д-р фіз.-мат. наук, професор Недашковський М.О. – професор кафедри програмної інженерії ТНТУ імені Івана Пулюя;
д-р техн. наук, професор Рогатинський Р.М. – проректор з наукової роботи ТНТУ імені Івана Пулюя;
канд. екон. наук, доцент Мачуга Р.І. – секретар конференції, доцент кафедри МЕВМІ ТНЕУ.

Друкується на підставі рішення кафедри міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації ТНЕУ, протокол № ____ від "____" _____ 2014 р.

Відповідальний за випуск: д-р екон. наук, професор Ляшенко О.М.

Тексти матеріалів конференції подаються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

Наша адреса: Кафедра МЕВМІ ТНЕУ
вул. Львівська, 11, к. 1414
м. Тернопіль
46020

URL Інтернет-конференції: <http://www.konferenciaonline.org.ua/>

Секція 1. Інформаційні системи і технології

Мінько О.О., канд. фіз.-мат. наук, доцент

Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України, м. Київ

Старший науковий співробітник

ДОСЛІДЖЕННЯ ТОЧКОВИХ МНОЖИН ЗА МАТРИЦЕЮ ВІДСТАНЕЙ

Ця стаття продовжує цикл робіт з аналізу точкових множин у багатовимірних просторах, які виконувались у 2011-2013 роках і узагальнені у роботі [1]. У даній статті розглядаються можливості для аналізу точкових множин, які надає обчислена матриця відстаней.

Нехай є точкова множина $P = \{p_1, \dots, p_n; p_i \in \mathbb{R}^d\}$ об'ємом n у просторі \mathbb{R}^d . Нечай вже є обрахована матриця $R = \{r_{ij} = |p_i - p_j|\}, i, j = 1, \dots, n$, відстаней між усіма точками цієї множини.

Обчислення матриці R вельми витратна (за кількістю операцій) справа. Навіть не враховуючи операцію обчислення квадратного кореня, на обчислення матриці R буде потрібно $(3/2)dn(n-1)$ операцій, тобто порядку $O(dn^2)$. Проте слід зауважити, що відомі алгоритми побудови обмежувальної або мінімальної сфери потребують майже таку кількість операцій.

З точки зору аналізу даних обчислення цієї матриці можна розглядати як перший етап аналізу первинних даних, які в цьому випадку є координатами точок вхідної множини P . При цьому матриця R зберігає практично всю інформацію про множину P , за винятком її місця розташування та орієнтації в просторі \mathbb{R}^d . Але матриця відстаней також дає перші результати аналізу вхідної множини, оскільки вона зберігає і показує внутрішню структуру цієї множини. Це впливає з того, що для будь-якої точки p_i множина $\{r_{ij}\}$ відразу дає розподіл радіусів, якщо точку p_i вважати центром фігури, що охоплює множину P . (Про розподіл радіусів див. [1].)

Для подальшого аналізу матриці відстаней введемо такі позначення:

- $d_i = \max_j |p_i - p_j|$, p_{ij} – точка, для якої досягається d_i ;

- $D = \max d_i$, D – діаметр множини P . Очевидно, що значення D досягатиметься не менше, ніж на двох точках;
- $d_0 = \min d_i$. Для майбутніх розрахунків точку p_i , для якої досягається d_0 , будемо позначати як c_0 , а точку p_{ij} , на якій досягається d_0 , як p_{i0} ;
- $\delta_i = \min_j |p_i - p_j|$;
- $\Delta = \max \delta_i$.

До ряду перерахованих величин можна було б також додати для кожного i середнє множини $\{r_{ij}\}$ (або медіану цієї множини). Однак у даній роботі ми поки обмежимося тільки наведеними величинами.

Аналіз по значенню d_0

Обмежувальна сфера

Очевидно, що сфера з центром c_0 і радіусом d_0 , буде обмежувальною сферою. Позначимо як d_1 відстань d_{i0} (позначення дані вище). Якщо $d_1/\sqrt{2} < d_0$, тоді потрапляємо в третій ситуацію кроку 1 алгоритму побудови обмежувальної сфери [1]. За формулами, наведеними там же (із заміною в цих формулах D на d_1), обчислюється новий центр c_1 і новий радіус R_1 . Якщо $R_1 \geq D/\sqrt{2}$, то можна продовжити алгоритм побудови обмежувальної сфери.

Якщо $d_1/\sqrt{2} \geq d_0$ (або $R_1 < D/\sqrt{2}$), то отримана обмежує сфера буде мінімальною за схемою алгоритму. Далі для її зменшення можна застосувати інші засоби, які зараз розробляються.

Критерій розташування всіх точок множини на сфері діаметра D

Якщо відомі величини D і d_0 , а також Δ , то неважко встановити співвідношення між ними у випадку, якщо всі точки множини P лежать на сфері радіуса $D/2$. Ця ситуація показана на рис. 1.

Тут $|A - B| = d_0$, $|B - D| = D$ и $|A - E| = \Delta$ (а $|A - C| = \Delta/2$). Кут $\angle BAD$ прямий, бо він спирається на діаметр. Очевидно, що тільки в такому положенні d_0 матиме найменше значення.

З подоби трикутників $\triangle ABC$ і $\triangle ABD$ отримуємо $\frac{\Delta/2}{d_0} = \frac{|A-D|}{D}$, або $4d_0^2|A - D|^2 = \Delta^2 D^2$. З трикутника $\triangle ABD$ маємо $|A - D|^2 = D^2 - d_0^2$. Підставляємо це значення в останню рівність для d_0 і отримуємо квадратне рівняння для d_0^2 :

$$4d_0^2(D^2 - d_0^2) = \Delta^2 D^2.$$

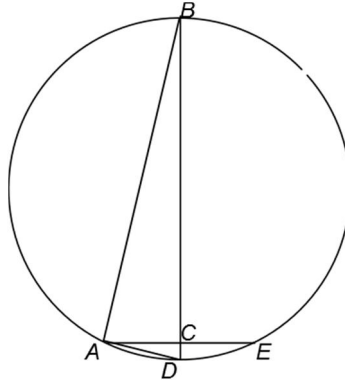

Рис. 1.

Маємо корні цього рівняння: $d_{0,2}^2 = \frac{D^2}{2} \pm \frac{D^2}{2} \sqrt{1 - \Delta^2/D^2}$. Беремо найбільший корінь і отримаємо $d_0^2 = \frac{D^2}{2} \left(1 + \sqrt{1 - \frac{\Delta^2}{D^2}} \right) \approx D^2 \left(1 - \frac{\Delta^2}{4D^2} \right)$.

Таким чином, можна стверджувати, якщо $d_0^2 \geq \frac{D^2}{2} \left(1 + \sqrt{1 - \frac{\Delta^2}{D^2}} \right)$, то всі точки множини P лежать на сфері діаметра D .

Декілька зауважень стосовно величини d_0

1. Є підстави вважати, що нерівність $d_0 \geq D/\sqrt{2}$ вказує на те, що всередині множини P наявна порожнеча.

2. Величина d_0 не може бути менше $D/2$. Справді, сфера з центром в точці c_0 і радіусом d_0 є обмежувальною. Але у будь-якої обмежувальної сфери, навіть мінімального радіуса, за визначенням радіус не може бути меншим за $D/2$. Тому й d_0 не може бути менше $D/2$.

3. Якщо d_0 близько до $D/2$, то єдиною можливою фігурою з таким значенням d_0 буде кулю радіуса $D/2$.

4. Близькість d_0 до $D/2$ можна оцінити за величиною δ_{c_0} , тобто d_0 близько до $D/2$, якщо $|d_0 - D/2| \leq \delta_{c_0}$.

Внутрішні точки

Множиною внутрішніх точок B назовемо множину тих точок, для яких $d_i < D/\sqrt{2}$. Позначимо через R_B частину матриці R , що відноситься тільки до

точок множини B . За значеннями R_B знаходимо D_B — діаметр цієї множини, $d_{0B} = \min d_{iB}$, точку c_{0B} , для якої досягається d_{0B} . Куля з центром в точці c_{0B} радіуса d_{0B} є місцем, де може перебувати центр мінімальної сфери. Множину B можна видалити з розгляду при обчисленні обмежувальної або мінімальної сфер.

Крайні точки

Множину крайніх точок визначимо таким чином. Множина крайніх точок K_ε — це множина тих точок p_i , для яких $d_i \geq D - \varepsilon$. В якості ε можна взяти Δ або меншу величину.

Нескладно показати, що в цю множину увійдуть не всі точки, які складають опуклу оболонку множини P , і не всі точки, по яких обчислюється сфера мінімального радіуса. Сукупність відрізків прямих, що з'єднують точки з відстанями між ними не меншими $D - \varepsilon$, назовемо **остовом** множини P , а ці відрізки прямих будемо називати **ребрами** остову.

Введемо ще одну множину крайніх точок K_1 — це множина тих точок p_i , для яких $d_i \geq D/\sqrt{2}$. Тут можна стверджувати, що ця множина міститиме точки, по яких будується мінімальна сфера. Про точки опуклою оболонки важко щось сказати, але скоріше за все вони те ж увійдуть в це цю множину. На жаль, в цю множину увійде багато «внутрішніх» точок, які не є «істинно» крайніми. Алгоритм побудови обмежувальної сфери можна реалізовувати саме на цій множині. Це головне достоїнство даної множини.

Оцінка знизу радіуса мінімальної сфери на основі остова

Спочатку досліджуємо множину K_0 , тобто множину K_ε при $\varepsilon = 0$, та її остов. В множину K_0 , увійдуть точки, на яких досягається діаметр D . Позначимо через k_0 кількість точок у множині K_0 . Очевидно, що $k_0 \geq 2$. На основі цієї множини можна знайти нижню межу для радіуса R_{\min} сфери мінімального радіуса.

Детально розглянемо випадки, коли $k_0 = 2, 3$ і 4 .

1. Нехай $k_0 = 2$. Тут остов складається тільки з одного ребра.

1.1. В цьому випадку отримаємо очевидну нерівність $R_{\min} \geq D/2$ і поліпшити її без залучення додаткових даних неможливо.

1.2. У даній ситуації є підозра, що одна з цих точок або обидві є «викидами». Яку з цих точок вважати «викидом»? Звичайно ту, у якої більше значення δ_i . І якщо при цьому δ_i близько до Δ , то можна вважати цю точку «викидом». Якщо для обох точок значення δ_i близькі до Δ , тоді обидві ці точки є кандидатами на «викид».

2. Нехай $k_0 = 3$. Тобто маємо три точки і три відстані між ними. За побудовою множини K_0 хоча б дві з цих відстаней рівні D . Таким чином, маємо трикутник, дві сторони якого рівні D . Іншими словами, є остов, який складається з двох ребер з одним спільним кінцем.

2.1. Якщо всі сторони цього трикутника рівні D , то R_{\min} буде не менше радіуса кола, описаного навколо рівностороннього трикутника, тобто $R_{\min} \geq D/\sqrt{3}$.

2.2. Якщо дві сторони трикутника рівні D , а третя сторона дорівнює L ($L \leq D$), то радіус R кола, описаного навколо такого трикутника, дорівнює $R = \frac{D^2}{\sqrt{4D^2 - L^2}}$. Цю формулу легко отримати зі схеми, показаної на рис. 1, і наведеного там бікватратного рівняння, якщо у ньому покласти $d_0 = D$, $D = 2R$. Таким чином, в даному випадку $R_{\min} \geq \frac{D^2}{\sqrt{4D^2 - L^2}}$.

3. Нехай $k_0 = 4$. Тобто маємо чотири точки і шість відстаней між ними.

3.1. Якщо всі шість відстаней дорівнюють D , то остов має форму рівностороннього тетраедра, для якого радіус описаної сфери дорівнює $(1/2)\sqrt{(3/2)}$ [1]. Таким чином, в даному випадку $R_{\min} \geq \frac{1}{2}\sqrt{\frac{3}{2}}$.

3.2. Якщо п'ять відстаней дорівнюють D , а шоста відстань дорівнює $L = \alpha D$ ($0 < \alpha < 1$), то остов утворює трикутну піраміду з нахиленою вершиною, в основі якої лежить рівносторонній трикутник. Після нескладних, але тривалих, обчислень можна показати, що радіус сфери, описаної над такою пірамідою, дорівнює $\frac{1}{2}\sqrt{\frac{4-\alpha^2}{3-\alpha^2}}$. Таким чином, в даному випадку $R_{\min} \geq \frac{1}{2}\sqrt{\frac{4-\alpha^2}{3-\alpha^2}}$.

3.3. Розглянемо випадок, коли два відстані з шести менше D . Тут маємо чотири ребра остова і можливі дві ситуації.

3.3.а. Три ребра остова утворюють рівносторонній трикутник, до однієї з вершин якого приєднано ще одне (четверте) ребро. Таким чином маємо трикутну піраміду з нахиленою вершиною, в основі якої лежить рівносторонній трикутник і в якої два ребра, пов'язані спільною вершиною, мають довжину, меншу D . Проста оцінка знизу радіусу сфери, описаною над такою пірамідою, — це радіус кола, описаного навколо рівностороннього трикутника, тобто $R_{\min} \geq D/\sqrt{3}$. Інший варіант — обчислити радіус сфери, яка пройде через 4 точки остова.

3.3.б. Тут остов також утворює трикутну піраміду, але у якої два ребра, не пов'язані спільною вершиною, мають довжину, меншу D . Якщо позначити через L найбільша відстань між точками остова, але яке менше D , то можна застосувати оцінку з пункту 2.2. Більш точну оцінку отримаємо, якщо обчислимо радіус сфери, яка пройде через 4 точки остова.

3.4. Розглянемо випадок, коли три відстані з шести менше D . Тоді остов складатиметься з трьох ребер. Тут можливі дві ситуації.

3.4.а. Три ребра остова з'єднані послідовно. Тут, якщо не залучати додаткову інформацію, можна привести тільки тривіальну оцінку $R_{\min} \geq D/2$. Це відповідає випадку, коли всі три ребра остова близькі один до одного. Більш точну оцінку отримаємо, якщо обчислимо радіус сфери, яка пройде через 4 точки остова. Але при цьому буде необхідна перевірка на мінімальність цієї сфери. (Див. зауваження нижче.)

3.4.б. Три ребра остова мають спільну точку, тобто остов має вигляд трьох променів, що виходять з однієї точки. Якщо позначити через L найбільшу відстань між точками остова, але яке менше D , то можна застосувати оцінку з пункту 2.2. Більш точну оцінку отримаємо, якщо обчислимо радіус сфери, яка пройде через 4 точки остова. У цьому випадку перевірку на мінімальність сфери можна не виконувати.

3.5. Нарешті, розглянемо випадок, коли тільки два відстані з шести дорівнюють D , а чотири відстані менші за D . Тут остов буде складатися тільки з двох незв'язаних ребер. Якщо не залучати додаткову інформацію, то можна

привести тільки тривіальну оцінку $R_{\min} \geq D/2$. Це відповідає випадку, коли ребра перетинаються в середніх точках. Більш точну оцінку отримаємо, якщо обчислимо радіус сфери, яка пройде через 4 точки остова. Але при цьому буде необхідна перевірка на мінімальність цієї сфери.

Зауваження про обчислення мінімальної сфери по заданому набору точок. В [1] показано, як обчислити центр і радіус сфери, що проходить через задані k точок q_1, q_2, \dots, q_k . При цьому k може бути менше розмірності простору.

Однак не завжди така обчислена сфера буде *мінімальною* обмежувальною сферою. Щоб сфера була мінімальною, необхідно, щоб її центр лежав всередині випуклої оболонки, побудованої по точкам q_1, q_2, \dots, q_k [2]. Центр c лінійно виражається через точки опуклої оболонки, тобто $c = \sum_{p=1}^k \alpha_p q_p$. Для того, щоб центр сфери лежав всередині опуклої оболонки, необхідно і достатньо, щоб всі коефіцієнти α_p були невід'ємними. (Зауважимо, що з формули обчислення центру, наведеної в [1], відразу отримуємо коефіцієнти α_p .) Тому перевірка на мінімальність сфери полягає в перевірці на невід'ємності обчислених коефіцієнтів α_p . Якщо який-небудь з цих коефіцієнтів буде від'ємним, то точка, якій відповідає цей від'ємний коефіцієнт, видаляється з множини точок, за якими будується обмежувальна сфера. Потім по точкам, що залишилися, будується нова сфера. Якщо буде декілька від'ємних коефіцієнтів α_p , то зазвичай видаляється точка, якій відповідає максимальний по модулю від'ємний коефіцієнт α_p .

Повернемо до дослідження остова множини K_0 .

4. Нехай в множині K_0 міститься k точок, причому $k < d - 1$.

4.1. Всі $(k - 1)!$ відстаней між цими точками дорівнюють D , тоді точки множини K_0 утворюють $(k - 1)$ -вимірний правильний симплекс. Радіус описаної сфери над таким симплексом, дорівнює $R_{k-1} = \sqrt{\frac{k-1}{2k}}$. Тому в даному випадку

$$R_{\min} \geq \sqrt{\frac{k-1}{2k}}.$$

4.2. Тільки одна відстань між точками множини K_0 менше D . Тоді можна або застосувати оцінку, наведену в попередньому пункті, зменшивши в ній k на одиницю, або обчислити радіус сфери, яка пройде через всі точки остова. В останньому випадку перевірку на мінімальність обчисленої сфери можна не виконувати.

4.3. Якщо дві або більше відстаней між точками множини K_0 менше D , то в цьому випадку оптимальною оцінкою буде радіус сфери, яка пройде через всі точки остова. Однак тут заздалегідь не можна сказати, коли слід проводити перевірку на мінімальність обчисленої сфери. Тому таку перевірку треба виконувати завжди.

5. Нехай в множині K_0 міститься рівно $d + 1$ точка. Тоді зберігають силу всі твердження попереднього пункту за винятком того, що обчислена тут сфера дійсно буде мінімальною сферою, яка містить всю множину точок P .

6. Нарешті, якщо в множині K_0 міститься більше $d + 1$ точки, то побудована по цій множині сфера також буде мінімальною сферою для множини P . Однак тут можуть зустрітися труднощі, пов'язані з «відбракуванням» точок, які не належать опуклій оболонці вхідної точкової множини [3].

На цьому закінчимо опис можливостей для аналізу точкових множин, які надає матриця відстаней. Зауважимо, що такі можливості значно ширше, ніж показані в цій роботі. Тому дана стаття тільки перша у циклі робіт, присвячених матриці відстаней.

Література

1. Минько А.А. Метод ограничивающей сферы для анализа структуры многомерных точечных множеств / А.А. Минько. – К.: Научно-учебный центр прикладной информатики НАН Украины, 2013.
2. Hilton P. Advanced Topology, An Introductory Course. – Courant Institute of Mathematical Sciences, New York, 1969.
3. Yildirim Alper E. Two Algorithms for the Minimum Enclosing Ball Problem. – Bilkent University, Ankara, May, 2007.

Хохлова І.С.

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків

БІЗНЕС-АНАЛІЗ ПРИ РОЗРОБЦІ МОБІЛЬНОЇ ВЕБ-СИСТЕМИ

Кількість користувачів мобільних пристроїв у грудні 2013 року сягнула 425 мільйонів по всьому світу і продовжує динамічно зростати [1]. Відповідно, спостерігається ріст ринку послуг з розробки мобільних веб-додатків. На етапі виявлення потреб замовника розробникам важливо розуміти бізнес-моделі та бізнес-процеси з метою їх коректної програмної реалізації.

На початковому етапі аналізу вимог замовника пропонується наступна послідовність дій:

- визначення бізнес-потреб та бізнес-цілей;
- визначення бізнес-моделі та бізнес-процесів;
- визначення компонентів архітектури програмної системи та їх взаємодії у відповідності з наявними бізнес-процесами.

Проведемо аналіз на прикладі мобільної веб-системи з розповсюдження реклами.

Замовник має потребу у створенні власної рекламної платформи з метою отримання прибутків від рекламодавців. Система дозволить виконувати розподіл прибутків: власник системи буде ділитися прибутками, що надходять від рекламодавців, з користувачами, які переглядатимуть рекламу. Власник повинен мати можливість керувати грошовими потоками та виконувати відповідні підрахунки.

Цінність системи для рекламодавця полягатиме в можливості ознайомити потенційних покупців зі своїми товарами чи послугами та зацікавити їх. Цінність системи для користувача, який дивитиметься рекламу, - в отриманні інформації про товари та послуги, що його цікавлять, та грошової винагороди за перегляд реклами.

Основна цінність бізнес-моделі даної системи заснована на спрощенні взаємодії між двома сегментами користувачів. Залучення нових користувачів планується досягати завдяки наданню постійної безкоштовної пропозиції одному сегменту – переглядачам реклами – за рахунок іншого сегменту – рекламодавців. Згідно з класифікацією, наведеною в [2], дана бізнес-модель поєднує в собі багатосторонню платформу та модель freemium.

Виявлені бізнес-процеси визначають програмні компоненти мобільної веб-системи:

- бізнес-процес «створення реклами» потребує мобільного додатку-клієнта для рекламодавця та веб сайту;
- бізнес-процес «перегляд реклами» потребує розробки мобільного додатку-клієнта для користувача;
- бізнес-процес «розподіл доходів» реалізується за допомогою інтеграції платіжної системи;
- бізнес-процеси «управління грошовими потоками», «виконання підрахунків» забезпечуються адміністративним бекендом;
- бізнес-процеси «збереження та оновлення інформації з рекламних кампаній», «проведення оплати» вимагають наявності веб-сервера, створення бази даних та веб-сервіса.

Отже, бізнес-аналіз, що передує процесу проектування та розробки програмного забезпечення, робить вагомий внесок в якість кінцевого програмного продукту.

Література

1. Global mobile statistics 2014. [Electronic source]. – Access mode: <http://mobithinking.com/mobile-marketing-tools/latest-mobile-stats>
2. Alex Osterwalder, Yves Pigneur. Business Models Generation. – New Jersey: John Willey & Sons Inc., 2010. – 288 p.

Секція 2. Економічні науки

Буряк О.П., канд. екон. наук, доцент

Львівська комерційна академія, м. Львів

Кафедра економічної теорії, здобувач

БАНКІВСЬКІ КРИЗИ ДО 2008 р. ТА ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У розвитку національної економіки банківська система відіграє стратегічну роль. Тому банкрутство будь-якого банку для суб'єктів господарювання спричиняє негативні наслідки. Відповідно виявлення кризових явищ на ранніх етапах може дозволити Національному банку України виправити ситуацію шляхом прийняття відповідних рішень, застосування необхідних інструментів, та відповідно знизити ризики для суб'єктів господарювання і уникнути системної кризи. А оскільки на сучасному етапі відбувається посилення процесів фінансової інтеграції, то підвищується ймовірність виникнення та розповсюдження кризових явищ. Тому питання, які стосуються розробки ефективних управлінських рішень та формування антикризового регулювання банківської системи є актуальними на сучасному етапі.

Проблеми трансформаційного періоду після розпаду Радянського Союзу стали передумовами активного розвитку банківської системи України в 2000-х рр. На думку Н.М. Сушко [3], серед найважливіших проблем необхідно виокремити наступні: значна державна монополізація банківської системи; закритість банківського сектору щодо доступу іноземного капіталу, яка змінилася в 1994-1995 рр.; велика кількість банкрутств банківських установ; значні інфляційні процеси; невелика сума відшкодування фондом гарантування вкладів фізичних осіб, яка на початок 2000-х рр. складала 500 грн.; азійська криза 1997 р., яка прийшла в Україну в 1998 р.; банківська система України

була не достатньо капіталізована і банки потребували додаткових вливань коштів від власників, інвесторів, кредиторів, держави та ін.

Розвиток економіки України на початку 2000-х рр. був поштовхом до розвитку банківської системи України. Для стабілізації ситуації на банківському ринку України в 2000-х рр. вагомими були Укази Президента України «Про Комплексні заходи щодо оздоровлення банківської системи на 1999–2000 роки» та «Про заходи щодо зміцнення банківської системи України та підвищення її ролі у процесах економічних перетворень»

В даний період розвиток економіки та нарощування виробничих потужностей призвели до постійного і стабільного зростання експорту товарів, і, зокрема, зростання реальних доходів населення, до збільшення імпорتنих операцій. Але на початку 2000-х рр. кількість банків скорочувалася і з 2001 р. була в межах 150-160 установ. До 2004 р. частка іноземного капіталу в Україні зменшилась на 2 п.п.

Що стосується проблемних питань в діяльності банківської системи України, то ми погоджуємось з точкою зору О.І. Кіреєва [2], що до таких проблемними питань слід віднести наступні: низький рівень капіталізації банків; недостатня активність банків щодо застосування процедур реорганізації банків шляхом їх злиття та об'єднання з метою зменшення кількості фінансово нестійких банків та відповідного збільшення рівня їх капіталізації; недостатня робота банків щодо поліпшення якості активів банків, підвищення їх рентабельності та прибутковості банківських операцій. В майбутньому ці та інші причини будуть основними серед причин розвитку фінансово-економічної кризи 2008 р. в Україні.

Серед причин кризи 2004 р. необхідно також назвати: психологічні очікування, які стосувалися ситуації на грошовому та валютному ринку; випереджаючі темпи банківського кредитування над депозитними операціями; дефіцит ліквідності банків України на фоні зростання заощаджень населення, найвищих відсоткових ставок в Європі на той момент та незначній диверсифікації послуг банків; значні вилучення вкладів населенням з банків в

останні три місяці 2004 р.; неплатоспроможність банків, пов'язана з втратою ліквідності та втрата довіри населенням до банків, на фоні політичної нестабільності; різка девальвація національної грошової одиниці України, конвертація у іноземну валюту та незасвоєні уроки кризи 1998 р.

З метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та інших кредиторів банків НБУ визначив такі методи допомоги банкам: банкам надавався стабілізаційний кредит строком до одного року; облігації внутрішньої державної позики, що випущені для погашення простроченої заборгованості з податку на додану вартість, приймалися в забезпечення кредитів рефінансування в розмірі до 100% від їх балансової вартості; з 30 листопада 2004 р., НБУ розміщував депозитні сертифікати за ставкою не нижче 15% річних; заборона дострокової виплати коштів за депозитними договорами; обмеження щодо зняття готівки фізичними особами з банкоматів та зняття юридичними особами коштів з рахунків та ін.

У 2006-2008 рр. розвиток банківської системи України демонстрував позитивні тенденції. До таких позитивних тенденцій слід віднести: кількість банків зростала з 165 в 2006 р. до 184 установ в 2009 р. Також зростала присутність іноземного капіталу; активи банків за аналізований період також зростали; відбулося зростання коштів фізичних та юридичних осіб на рахунках у банках. Та незважаючи на позитивні тенденції, які відбувалися на той час, в Україні розгорнулася найбільша на той момент фінансово-економічна криза.

Доцільно зазначити, що причинами кризи в Україні були: світова кон'юнктура; стрімка девальвація гривні; зростання проблемних кредитів – непогашення валютних кредитів клієнтами; розрахунки за євробонди українських банків; великі обсяги розрахунків за поставку газу Росії в доларах США.

Своєю чергою наведемо основні заходи, які НБУ застосовував для подолання кризових тенденцій: операційні інструменти шляхом удосконалення внутрішнього моніторингу структури активів та зобов'язань банківських; структурні інструменти, спрямовані на оптимізацію внутрішньої та зовнішньої

структури фінансово-кредитних установ; попереднє узгодження з органами банківського нагляду будь-яких великих витрат капіталу, матеріальних зобов'язань чи умовних зобов'язань; виконання вимог Базельського комітету щодо капіталу; фінансові інструменти грошово-кредитного регулювання, спрямовані на підвищення ефективності монетарної політики в державі; посилення у банках систем внутрішнього контролю та управління ризиками; створення системи управління проблемними активами.

Деякі вчені одними із основних напрямків антикризового управління в банківських установах України у період світової фінансової кризи виділяють інструменти превентивного антикризового менеджменту, а саме: реструктуризація зовнішньої заборгованості; проведення рекапіталізації вітчизняних банків; антикризове управління депозитними банківськими продуктами; реструктуризація проблемних кредитів; впровадження програми зменшення витрат та ін. [1].

Виходячи з вищенаведеного, можна зробити висновок про те, що антикризове управління в банківському секторі економіки має базуватися на забезпеченні таких двох основних умов, а саме: досягнення фінансової стійкості функціонування банківських установ на певний визначений проміжок часу (тактичні цілі); підтримання фінансової стабільності банківського сектору як якісної характеристики у довгостроковій перспективі (стратегічні цілі).

Література

1. Афанасьєва О.Б. Особливості антикризового управління в банках України / О.Б. Афанасьєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1393/1/Afanasyeva_01.pdf
2. Кіреєв О.І. Сучасний стан банківської системи та основні завдання служби банківського нагляду / О.І. Кіреєв // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2002. – Т. 5. – С. 12-16.
3. Сушко Н.М. Банківська система в сучасній парадигмі вітчизняного розвитку / Н.М. Сушко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми, 2002. – Т. 5. – С. 109-113.

Гаврич О.С., студентка

Національний авіаційний університет, м. Київ

БІЗНЕС-ПЛАН ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової системи господарювання жодне підприємство не може працювати прибутково без ретельно підготовленого плану. Досвід організації підприємництва свідчить, що планування діяльності організації набуває все більшого значення в умовах швидких змін у середовищі функціонування підприємства. Відсутність чіткого плану є незаперечним свідченням незадовільного управління підприємством. Успіх підприємницького проекту, незалежно від його масштабів, сфери діяльності, форми організації бізнесу, неможливий без чіткого уявлення про перспективи діяльності, без опрацювання надійних орієнтирів і реального плану господарювання.

Виникнення будь-якої підприємницької ідеї ставить багато різноманітних запитань: хто виступає як конкретні споживачі, яким є ринок продукту підприємства, які кошти необхідні для реалізації проекту, чи виправдовує себе проект економічно тощо.

У світовій практиці виділяють наступні основні етапи процесу бізнес-планування: підготовчий; розробка бізнес-плану; просування бізнес-плану та реалізація бізнес-плану.

Ключовим моментом підготовчого етапу є формування перспективної бізнес-ідеї, тобто ідеї нового продукту або послуги, а також рішення технічного, організаційного або економічного характеру.

На етапі розробки бізнес-плану проводиться збір і аналіз інформації про продукцію, ринки, споживачів, конкурентів і посередників; аналізуються можливості підприємства реалізувати обрану ідею й потреби в різних видах ресурсів; проводиться пошук джерел фінансування й оцінюється ефективність проекту. Особливе значення має аналіз ризиків і вибір шляхів їх зниження.

На третьому етапі бізнес-планування проводиться просування ідеї – для чого здійснюється презентація бізнес-плану, яка являє собою короткий виклад

основних положень бізнес-плану на переговорах з інвесторами й потенційними партнерами.

Етап реалізації бізнес-плану охоплює період від ухвалення рішення про інвестування й до початкової стадії практичної реалізації проекту, включаючи комерційне виробництво. Реалізувати бізнес-план – означає виконати всі робочі завдання усередині підприємства й поза ним, необхідні для того, щоб перевести діловий проект зі стадії бізнес-плану у реальну виробничу стадію.

Вітчизняна практика засвідчила, що засновники багатьох підприємств, які виникли в період перебудови, підійшли до їх створення неусвідомлено. Легкість, з якою створювались підприємства на початку 90-х років минулого століття, пояснюється передусім низьким рівнем внесків у статутний капітал, що зумовило невисоку професійну відповідальність підприємців за свій бізнес.

Необхідність розробки бізнес-плану пояснюється ще й тим, що ризик банкрутства для знову створених підприємств, особливо в перші 3-5 років, значний. Про це свідчить і міжнародна практика. Тому вміння складати бізнес-план в умовах сучасної економіки – це досить актуальне завдання.

Традиційно бізнес-план розглядається як інструмент залучення необхідних для реалізації проекту фінансових ресурсів. Зовнішні інвестори та кредитори ніколи не вкладатимуть гроші в бізнес, якщо не ознайомляться з ретельно підготовленим бізнес-планом. Такий план має переконати потенційних інвесторів у тому, що підприємницький проект має чітко визначену стратегію успіху та заслуговує на фінансову підтримку.

Специфіка бізнес-плану полягає в тому, що це комплексний документ, який відображає всі основні аспекти підприємницького проекту. У ньому розглядається широке коло проблем, на які може натрапити підприємець і визначаються способи розв'язання цих проблем.

Отже, поза сумнівом, розробка бізнес-плану – це трудомістка процедура, яка потребує тривалого часу. Водночас ця процедура й досить корисна з погляду управління підприємством, адже бізнес-план чітко і детально описує процес функціонування фірми, показує, як її керівники планують досягти мети.

Добре розроблений бізнес-план допомагає підприємству зміцнити, завойовувати нові позиції на ринку, сприяє залученню необхідних фінансових ресурсів і відповідає на питання, чи варто взагалі вкладати гроші в цю справу і чи принесе вона прибуток? Бізнес-план допомагає передбачати майбутні проблеми і зрозуміти, чи переборні вони та що потрібно зробити для їх вирішення. Практика українських компаній переконливо свідчить про необхідність бізнес-планування як інструменту, сприяючого підвищенню ефективності підприємництва, його стабілізації. Бізнес-план можна з повною упевненістю розглядати як форму планування, що визначає зміст цілей і завдань, термін і шляхи їх досягнення. Його значення обумовлене і можливістю використання бізнес-плану як засобу залучення необхідних ресурсів.

Зубков Р.С., канд. екон. наук

ДП НВКГ "Зоря"- "Машпроект", м. Миколаїв

Відділ маркетингових досліджень і підготовки конкурсних торгів, інженер

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ПОНЯТТЯ "ІННОВАЦІЯ"

Динамізм сучасної світової глобалізації суттєво прискорює значне проникнення кризових явищ у будь-яку економічну систему. Єдиним можливим варіантом протистояти зазначеним негативним процесам є постійне корегування і доповнення загальної національної стратегії економічного розвитку будь-якої держави. Досягнення цієї мети не можливе без залучення нових напрацювань науково-технічного прогресу. Саме стрімке насичення економіки інноваційними рішеннями дасть можливість сучасним державним утворенням, в тому числі і Україні, протистояти світовій економічній стагнації та хаотичним кризовим проявам, які виникають несподівано та завдають значних економічних збитків будь-якій державі світу.

Більша частина науковців, які торкалися теоретико-методологічних проблем інноваційного розвитку економіки даючи визначення дифеніції "інновація" її кінцевою направленістю вважають результат.

Так, Аврамова О.Є. розглядаючи інновацію як результат, говорить про появу нового інтелектуального продукту, який вводиться в ринковий обіг (комерціалізується) [1, с. 163]. Г.О. Андрощук наголошує на тому, що до результату призводить процес створення і освоєння принципово нових чи модифікованих засобів [8, с. 275]. Атаманова Ю.Є. вбачає результат від інновацій в використанні суб'єктом господарювання у виробничому процесі відповідно до інноваційного проекту результату інтелектуальної, в тому числі наукової та науково-технічної, діяльності, який оформлено в установленому законом порядку [1, с. 163].

На думку Балабанова І.Т. направленість інновацій на результат виникає внаслідок вкладення капіталу в нову техніку або технологію, у нові форми організації виробництва праці, обслуговування і управління, аналізу тощо. Для Х. Барнета результативність інновацій виникає від наявності суттєвої різниці за своїми ознаками від існуючих форм [5, с. 118].

У Барютіна Л.С. саме наявність творчого процесу у вигляді створених (або впроваджених) нових споживчих вартостей, застосування яких вимагає від осіб або організацій, які їх використовують, зміни звичних стереотипів діяльності і навичок може привести до результату [3, с. 57].

Дослідник М. Бедніков наголошує на результативності інновацій внаслідок впровадження на ринку, нового або удосконаленого технологічного процесу, який використовується у практичній діяльності. За С. Валдайцевим результат від інновацій виникає через появу на ринку нового продукту внаслідок освоєння нової продуктової лінії (тобто сукупності контрактів на збут продукту і постачання покупними ресурсами, а також необхідних матеріальних і нематеріальних активів), заснованої на спеціально розробленій оригінальній технології [2, с. 174]. В.Г. Горохов розглядає інновацію як результат розробки, створенню і поширенню нових видів виробів, технологій, упровадження нових організаційних форм [8, с. 275].

За визначенням інновацій Ілляшенком С.М. результат виникає в створенні та використанні нововведень, втілених у вигляді удосконалених або

нових товарів (виробів або послуг), технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва та збуту товарів [7]. Ільченко О.О. розглядає у інновації наявність інтелектуальної діяльності (наукових досліджень і розробок) у вигляді нового, або удосконаленого об'єкта (конкурентоспроможної технології, продукції чи послуги), що якісно відрізняється від попереднього аналога [3, с. 57]. Кантаєва О.В. говорить про втілення як результат у вигляді нової або удосконаленої продукції або технології [3, с. 57]. Д. Карлюк вбачає результат від впровадження продуктів розумової праці – ідей і винаходів з метою якісних змін об'єкта керування та отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного чи іншого виду ефекту.

Відповідно до тлумачення Кокуріна Д.І., інновація – це результат оновлення, перетворення попередньої діяльності, що спричиняє заміну одних елементів іншими, або доповнення наявних новими [9, с. 351]. Коленский І.Л. вважає проявлення результату в інноваціях внаслідок розроблення, виготовлення і розповсюдження нових видів товарів, послуг і технологій, організаційних форм на рівні фірми [4, с. 83]. Костирко Л.А. результат інновацій вбачає в наявності інноваційної діяльності і відповідності всім основним ознакам: новизни, практичного втілення та наявності позитивного ефекту [3, с. 57].

За визначенням інновацій Крилова Є.І. до результату приводить діяльність у вигляді нової або вдосконаленої продукції або технології. Крупка М.І. вважає результатом появу якісних змін у виробництві з метою отримання соціально економічної вигоди (ефекту). Медведкіна Т.С зосереджує увагу на тому, що спрямованість інновацій на результат залежить від появи нового або удосконаленого продукту, що виведено на ринок, нового або удосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності та має економічний, соціальний, науково-технічний, екологічний або інші види ефекту [10, с. 143].

Механік О.В., даючи визначення терміну інновація, говорить про результат у вигляді появи феномену науково-дослідних робіт, впроваджений у суспільну практику [10, с. 143]. Микитюк П.П., розглядаючи інновації, акцентує увагу на існуванні науково-технічної діяльності по розробці, створенню та впровадженню нововведень у вигляді нового або вдосконаленого товару (послуги), технологій виробництва, техніки, методів організації та управління діяльністю підприємств, збуту продукції з метою підвищення конкурентоспроможності, досягнення економічного, соціального, екологічного, науково-технічного ефекту [3, с. 57]. У Ф. Найта результат інновацій характеризується впровадженням чогось нового щодо організації чи її безпосереднього оточення [6, с. 49]. Нестеров В.Н. наголошує на результаті у вигляді прибуткового використання нововведень у виді нових технологій, продуктів, послуг, організаційно-технічних рішень виробничого, фінансового, комерційного або іншого характеру [3, с. 57].

Спрямованість інновацій на результат за Ю. Пімошенко вбачається в існуванні успішного ринкового обміну ідей на інвестиції для їхньої реалізації [6, с. 49]. Такі вчені як Г. Хамел, К. Прахалад ключовою ознакою у визначенні інновацій за допомогою якої досягається результат вважають прагнення до отримання максимального прибутку. Р. Фатхудінов говорить про результат від впровадження новації з метою зміни об'єкта управління та отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого ефекту [5, с. 119].

Таким чином, ми бачимо, що значна частина наукового середовища розглядає інновації з позиції кінцевого результату. Адже кінцевий результат – це свого роду практичне втілення інновацій в різні сфери економічного життя суспільства. Саме на результаті базуються основні напрямки запровадження тактичного і стратегічного планування інноваційної діяльності будь-якого елементу державної економічної політики.

В результаті проведення дослідження проблеми тлумачення дефініції "інновація", доречно запропонувати наступне визначення даного поняття:

інновація – це результат процесу змін, які відбуваються за допомогою нововведень та використання сукупності заходів з впровадження і комерціалізації елементів наукового досягнення, яке виникає внаслідок комбінації, перетворення або звичайної загальної заміни діяльності на новий підхід або винахід.

Література

1. Аврамова О.Є. До проблеми визначення інновації / О.Є. Аврамова, Е.С. Кізь. // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – 2011. – № 30. – 179 с.
2. Водянка Л.Д. До питання про економічну сутність поняття інновацій та їх класифікації / Л.Д. Водянка // Науковий журнал Інноваційна економіка . – 2012. – № 5. – С. 173-178 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2012_5/173.pdf
3. Гик В.В. Поняття “інновація” як об’єкт бухгалтерського обліку / В.В. Гик // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2010. – № 3 (53). – Ч. 2. – С. 56-58.
4. Глухова Світлана. Сучасні підходи до визначення сутності інновації / Світлана Глухова // Збірник наукових праць "Економічний аналіз". – 2008. – Випуск № 3. – С. 82-84.
5. Житнецький І.В. Економічна сутність інновацій та інноваційної діяльності в ринкових умовах господарювання / І.В. Житнецький, Ю.Г. Левченко // Харч. пром-сть. – 2008. – № 7. – С. 117-121.
6. Зянько В.В. Щодо визначення сутності інновації як категорії економічної теорії / В.В. Зянько // Наук. вісник Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія економ. науки. – 2008. – № 7. – С. 48-51.
7. Олійник В.О. Теоретичні основи та проблеми вивчення поняття "інновації" / В.О. Олійник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsfa.edu.ua/files/konf/olijnuk.pdf>
8. Перебейнос Ю.В. Інновації та інноваційна діяльність як об’єкт державного регулювання: теоретичний аспект / Ю.В. Перебейнос // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – 2011. – Вип. 3. – С. 274-279.
9. Попов С.А. До питання класифікації інновацій: системно-діяльнісний підхід / С.А. Попов // Науковий вісник академії муніципального управління. Збірник наукових праць. Серія "Управління". – 2010. – Випуск 3. – 533 с.

10. Чорна М.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. – Харків: ХДУХТ, 2012. – 210 с.

Левко І.Р.

ПВНЗ «Університет економіки і підприємництва», м. Хмельницький

РИЗИКИ ТА ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ НИМИ НА КОМЕРЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Починаючи з моменту виникнення підприємницької ідеї і до моменту розквіту підприємства підприємець стикається з поняттям невизначеності, ризику. Ризик присутній в господарській діяльності скрізь і завжди. Можна навіть сказати, що він є невід’ємною складовою діяльності підприємства. Останнє, в процесі своєї діяльності й свого розвитку, повсякденно буде зустрічатися з ризиком. Фактично, воно просто існує в умовах ризику. Існує і виживає. Тому для підприємця важливо безперервно контролювати це небезпечне явище і оперативно приймати правильні управлінські рішення.

Досліджувана проблема на сьогодні є досить вагомою, через що велика кількість науковців та студентів взялися за її вирішення. Значний внесок у вирішення даної проблеми внесли: М.В. Беллендир, Е.Р. Брікхейм, Н.М. Валігура [1], О.В. Василенко, К.В. Ізмайлова, Г.Г. Кірейцев [2], Л.А. Лахтіонова, Г.О. Партин [3], С.Ф. Покропивний та ін.

Діяльність будь-якого підприємства прямо залежить від дії багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. Одним з найвпливовіших таких факторів є ризик.

Для того, аби підприємство мало можливість нормально існувати і функціонувати в умовах ризику, необхідним є постійний моніторинг зовнішнього середовища та безперервна «робота з ризиками», тобто визначення ступеня ризику, його впливу на конкретні сфери діяльності підприємства та розробка шляхів його зниження. Проте для цього слід спершу в’ясувати, що таке ризик, яким він може бути і яким чином впливати на підприємство.

За своєю сутністю, ризик - це усвідомлена можливість небезпеки виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, майна, грошей через випадкові зміни умов економічної діяльності, несприятливі обставини. [1]

Окрім самого поняття ризику необхідно також розібратись із його видами, щоби чітко розуміти на яку сферу діяльності підприємства він може впливати, яким чином і на скільки серйозним й небезпечним є його вплив на фінансовий стан та діяльність підприємства.

Ризики класифікують за наступними ознаками:

1) За сферами прояву: економічний, політичний, екологічний, соціальний, технологічний і т.п.; 2) За видами діяльності: ресурсний, виробничий, фінансовий, інвестиційний, збутовий, транспортний і т.д.; 3) За масштабами впливу: країнний (у масштабах країни), регіональний, галузевий, ризик окремих суб'єктів господарювання; 4) За джерелами виникнення: систематичний чи ринковий (властивий усім суб'єктам ринку, він викликаний макроекономічними процесами); несистематичний (ризик окремих суб'єктів господарювання, залежить від особливостей їх діяльності); 5) За відношенням до ризику: ризик активної діяльності, ризик пасивного очікування; 6) За відношенням джерел ризику до підприємства: внутрішній, зовнішній; 7) За природі ризику: господарський ризик, ризик пов'язаний із природою людини, ризик, пов'язаний з дією природних факторів і т.п. [2]

Дана класифікація не є єдиною чи загальноприйнятою. Та вона відображає найбільш поширені та небезпечні види ризиків, володіючи інформацією про які, можна проводити ефективну анти-ризикову діяльність на підприємстві.

Оскільки ризик завжди присутній, то, фактично, завжди існує імовірність зазнати втрати фінансових або матеріальних ресурсів, проте через це підприємство аж ніяк не повинно дотримуватись консервативної економічної політики. Просто слід правильно управляти ризиками.

Управління ризиком – це процес визначення можливих ризиків, ступеня їх впливу та визначення шляхів запобігання фінансовим та матеріальним втратам внаслідок негативної їх дії на підприємство.

Для ефективного управління ризиками необхідно бути знайомим з їхніми чинниками через які ризик і здійснює свій негативний вплив на підприємство.

Проведене соціологічне опитування підприємців показало, що найбільш небезпечними для ведення цивілізованого бізнесу є наступні чинники:

- Недобросовісність ділових партнерів (31%)
- Здирництво з боку державних чиновників (22%)
- Політична нестабільність (9%)
- Фінансова нестабільність (12%)
- Утиск прав підприємців державними органами і посадовими особами (23%)
- Здирництво з боку кримінальних структур (3%) [3].

Таким чином, підсумувавши вищевикладене, можна зробити висновок про те, що ризики є найрізноманітнішими за своєю природою і походженням. До того ж один і той же вид ризику може відрізнятися розміром свого впливу на різні підприємства та вимагати застосування різних заходів для його зменшення. Тому управління ризиками для кожного підприємства носить суто індивідуальний характер, але обов'язкове та необхідне, оскільки є одним із засобів ефективної і прибуткової діяльності.

Література

1. Валігура Н.М. Вплив ризиків на фінансову стійкість підприємства / Н.М. Валігура // Вісник Хмельницького національного університету . – 2009. – №6. – Т. 2. – С. 15-18.
2. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / Г.Г. Кірейцев. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
3. Ricardo: Бізнес-портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ricardo.com.ua>.

Машкевич Т.С.

Національний авіаційний університет, м. Київ

СУТНІСТЬ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА

Виробниче підприємство не може діяти, не маючи засобів виробництва. Саме вони є матеріальною основою фондів. Термін «фонди» походить від латині і дослівно означає основа. Це дійсно основа продуктивної діяльності підприємства. Без неї немає основної ланки національного господарства. Без неї немає і власності, тому що спочатку потрібний об'єкт привласнення.

Деякі економісти замість поняття «фонди» вживають поняття «капітал». Обидві категорії мають право на існування, тим більше, що вони не є тотожними.

Фонди державного підприємства - це сукупність матеріальних і грошових ресурсів, цінних паперів, які створюються і використовуються у процесі його розширеного відтворення для забезпечення його життєдіяльності.

До складу фондів підприємства входять:

- фонди обігу;
- основні та оборотні фонди;
- резервні й страхові фонди;
- фінансові ресурси;
- інші матеріальні цінності.

Будь-яке підприємство самостійно здійснює права володіння, користування і розпорядження цим майном. Структура фондів відображає закон взаємозв'язку різних елементів, систему їх взаємодії у межах єдиного цілого.

Основні фонди – це засоби праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробництва, тривалий час зберігають повністю або частково свою натуральну форму, а їхня вартість переноситься на вироблений продукт частинами у процесі їхнього зношування.

Основні фонди поділяються на: виробничі та невиробничі.

Виробничі основні фонди — це фонди, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню. До них належать будівлі, споруди, силові машини та устаткування, передавальні пристрої, транспортні засоби, робоча худоба, багаторічні насадження, інші основні фонди, що діють у сфері матеріального виробництва.

Невиробничі основні фонди – це фонди, що не беруть безпосередньої або побічної участі у процесі виробництва та передбачені для обслуговування потреб житлово-комунального господарства, охорони здоров'я, освіти, культури. До них належать споруди, будівлі, машини, обладнання, апарати та інші фонди, що використовуються в невиробничій сфері.

Оборотні фонди – це частина виробничих фондів, які повністю споживаються в кожному виробничому циклі, при цьому переносять усю свою вартість на створювану продукцію і змінюють свою натуральну форму. Речовим змістом оборотних фондів є предмети праці, які в процесі виробництва перетворюються в готову продукцію, становлячи її матеріальну основу, або сприяють її створенню.

Фонди обігу – це частина засобів виробництва, яка не бере участі у виробничих циклах, але авансується підприємством для створення оборотних фондів. До фондів обігу належать:

- готова продукція, що перебуває на складі підприємства і підготовлена до відправки споживачеві, а також та її частина, яка вже відправлена, але ще не оплачена;

- товари на складі, що закуповуються з метою подальшої реалізації за вищими цінами. У бухгалтерському обліку окремо відображаються товари на складі й у дорозі, тобто товари, надіслані постачальником на адресу споживача. При цьому право власності на ці товари перейшло до споживача, але вони ще не надійшли на його склади і не оприбутковані.

Оборотні фонди і фонди обігу, виражені у грошах, – це оборотні засоби. За джерелами формування їх розрізняють таким чином: власні оборотні засоби

– формуються за рахунок власних коштів підприємства, його прибутку, а також коштів міністерств, відомств, в особливих випадках – із бюджету (готова продукція, гроші у банку, товари, відвантажені зі складів підприємства, зарплата); позичкові (залучені) оборотні засоби – створюються за рахунок кредитів банків та інших кредиторів, вони покривають додаткові потреби підприємства.

Основні фонди й оборотні засоби утворюють статутний фонд підприємства, рух якого знаходить відображення у самостійному балансі.

Резервний фонд – один із видів бюджетних резервів, кошти якого призначені для забезпечення невідкладних витрат на заходи, які не могли бути передбачені при затвердженні бюджетів або викликані надзвичайними обставинами.

Страховий фонд – це сукупність виділених та зарезервованих запасів матеріальних благ, що призначені для страхового захисту підприємства (запобігання, подолання наслідків реалізації страхового ризику та компенсації збитків страхових подій).

Фінансові ресурси підприємств – це їх власний, позичений та залучений грошовий капітал, який вони використовують для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання доходу, прибутку.

¹Петрик Є.А., ²Соколов А.В., канд. держ. упр., доцент

Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя

Кафедра управління персоналом та економіка праці, ¹студентка, ²доцент

РОЛЬ КАДРОВОЇ СЛУЖБИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На будь-якому підприємстві система керування персоналом повинна носити комплексний характер і будуватися на концепції, відповідно до якої робоча сила розглядається, як не поновлюваний ресурс чи людський капітал, а

як найважливіший вид ресурсу. Цим питанням на підприємстві займається відділ кадрів, але на зміну поступово приходять служби управління персоналом. Функції відділів кадрів раніше зводилися в основному до кадрового діловодства, оформлення наказів по службовим переміщенням, ведення особистих справ працівників. Такі служби грали допоміжну роль, були несамоостійними в питаннях підбору і розстановки кадрів.

У 70-80-ті роки престиж відділів кадрів ще більш впав, оклади співробітників знизилися. Часто працювали в таких службах жінки без вищої освіти, чия діяльність зводилася в основному до формальностей. Поступове усвідомлення важливості людського фактора для успіху компанії призводить до появи кадрових служб.

Кадрова служба (також відділ кадрів підприємства) – сукупність спеціалізованих підрозділів у структурі підприємства (з зайнятими в них посадовими особами – керівниками, фахівцями, технічним персоналом), покликаних управляти персоналом підприємства. Головне призначення кадрової служби у тому, щоб керуватися у виконанні кадрової політики інтересами підприємства.

До недавнього часу поняття "управління персоналом" в нашій управлінській практиці було відсутнє. Діяльність у цій сфері була розосереджена між різними підрозділами: відділ кадрів оформляв накази на зарахування робітників і зберігав кадрову інформацію, відділ організації праці та зарплати здійснював розрахунок потреби в співробітниках за професіями і кваліфікації, вирішував питання тарифікації працівників і робочих місць, крім цього існували відділ навчання та підготовки кадрів, відділ соціального розвитку, відділ охорони праці та техніки безпеки. Це призводило до того, що робота з кадрами не була персоналізована, була формальною, за кожного конкретного працівника ніхто не відповідав.

Сьогодні кадрові служби стали багатфункціональними, їх завдання набагато ширше і багатогранне, ніж функції відділів кадрів. Управління персоналом з допоміжної, обслуговуючої стає однією з провідних функцій

підприємства. Головна мета служби персоналу – підвищення ефективності роботи співробітників, розробка і реалізація програми розвитку персоналу.

Найважливіші завдання такої служби:

- розробка і реалізація кадрової політики організації відповідно до сучасних концепцій управління людськими ресурсами, правовими та етичними нормами і з урахуванням внутрішньо фірмових стандартів;
- формування та оновлення інформаційно-аналітичної бази для прийняття організаційних рішень з питань управління персоналом;
- забезпечення безпечних умов гідної праці, адаптації в організації, мотивації і розвитку персоналу організації.

Кожен працівник має відчувати увагу до себе з боку служби управління персоналом, туди він повинен йти зі своїми проблемами. Саме кадрова служба виступає посередником між керівниками і рядовими співробітниками.

В даний час служби виконують ряд функцій, які раніше належали економічним, виробничо-технічним та іншим підрозділам. Таке зосередження функцій в одному структурному підрозділі дозволяє реалізувати ефективний інструментарій управління людськими ресурсами організації.

Увага кадрових служб в основному приділяється вдосконаленню трудових відносин, підбору кандидатів на вакантні посади, розробці та реалізації навчальних програм і програм соціального розвитку, а також мотивації і стимулюванню трудової діяльності. Прийняття рішень з перерахованих питань здійснюється не тільки керівником кадрової служби, а й іншими лінійними керівниками організації.

Нестабільна ситуація в нашій країні та економічна криза не здатні повернути назад процеси, що пустили глибоке коріння в думках людей. І сьогодні одна з найважливіших функцій будь-якої людини - стати незамінним. Стати незамінним на роботі, для своєї родини, своїх друзів, знайти своє місце і в професійному, і в особистому плані, стати висококласним фахівцем в улюбленій справі. І в цьому йому повинна допомагати кадрова служба.

Література

1. Палеха Ю.І. Кадрове діловодство [Текст]: навч. посібник (зі зразками сучасних ділових паперів) / Юрій Палеха. - 5-те вид., доп. – К.: Ліра-К. – 2009. - 476 с.
2. Палеха Ю.І., Кудін В.О. Культура управління та підприємництва [Текст]: Навчально-методичний посібник. - К.: МАУП, 1998. – 96с.
3. Савельєва В. Управління персоналом: навчальний посібник [Текст] / Валерія Савельєва, Олексій Єськов. – К.: Професіонал, 2005. – 335 с.

Романців А.Т.

Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Кредит для аграріїв є одним із найважливіших зовнішніх джерел інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств поряд із бюджетним фінансуванням. «Кредитними відносинами нині пронизані всі стадії процесу відтворення - від інвестування та міжгалузевого переливання капіталів до реалізації товару, розподілу та перерозподілу доходів».

Характерні особливості аграрного виробництва більшою мірою вимагають залучення довгострокових банківських кредитів. Проте довгострокове кредитування є джерелом лише тієї інвестиційної діяльності, яка найбільше відповідає вимогам банківської системи, суспільному прогресу і в недалекому майбутньому може принести економічний або соціальний ефект. При цьому використання короткострокового банківського кредитування як джерела інвестиційної діяльності є доступнішим, а також суттєвим фактором підвищення економічної ефективності всього сільськогосподарського виробництва.

У структурі кредитів, наданих банківськими установами суб'єктам господарювання за видами економічної діяльності, найбільшу питому вагу мають кредити у сферу торгівлі, побутове обслуговування та виготовлення

предметів особистого вжитку (41,8% і 37,7%). а найменшу частку – кредити у сільське господарство, мисливство та лісове господарство – 2,7% і 6% відповідно

Дефіцит коштів фінансування АПК дорівнює приблизно 2,50-3 млрд. грн. Покриття дефіциту: 1,7 млрд. грн. – з державного бюджету і 100 млн. грн. – із місцевих бюджетів.

Нині для аграрних товаровиробників болючим залишається питання податкового навантаження, яке є досить обтяжливим. Тому, крім удосконалення системи кредитування, слід удосконалити й систему оподаткування аграріїв. Досвід європейських країн показує, що для сільськогосподарських товаровиробників земельний податок є основним джерелом наповнення бюджету.

В основу державної економічної стратегії і тактики більшості розвинутих країн полягає утримання необхідного для забезпечення продовольчої безпеки та національних інтересів рівня сільськогосподарського виробництва його прибутковості. В цьому напрямі в них здійснюється належна державна фінансова підтримка сільського господарства. Бюджетна підтримка сільськогосподарських товаровиробників має конкретну економічну спрямованість, що має фінансовий фактор економічної стабільності.

Сільське господарство є кредитомісткою галуззю і її нормальне функціонування без кредитних ресурсів у сучасних умовах практично неможливе. Це зумовлено специфікою сільського господарства; нестачею вільних фінансових коштів; високою капіталомісткістю і порівняно низькою фондівдачею; сезонністю виробництва та значною тривалістю виробничого циклу; залежністю від природнокліматичних умов, що знижує гарантованість позик сільськогосподарським товаровиробникам; порівняно малими розмірами підприємств аграрного сектору, що робить їх менш конкурентоспроможними на ринку коротко- і довгострокових кредитів.

Струк Н.П., канд. екон. наук, доцент

ІФНТУНГ, м. Івано-Франківськ

Кафедра державного управління та місцевого самоврядування, доцент

ВПЛИВ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ НА ФОРМУВАННЯ ЇЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Сьогодні особливістю формування державності нашої країни є те, що її становлення та процес державотворення супроводжуються постійними перетвореннями та реформуваннями економічної сфери діяльності суспільства, масштабними трансформаційними процесами. Зрозуміло, що будь-які реформи супроводжуються зміною суспільних і економічних відносин, що нерідко призводить до виникнення соціально-економічних криз, у тому числі і довготривалого характеру. Криза в економічній сфері є джерелом загроз функціонуванню економічної системи, чинником деструктивного впливу на стан економічної безпеки країни. Сутність економічної безпеки виявляється і конкретизується через систему її часткових видів. Складовими економічної безпеки є: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека. Причому в умовах формування державності важливою складовою економічної безпеки, яка визначає і стан національної безпеки в цілому, є енергетична безпека країни.

У відомих наукових дослідженнях термін "енергетична безпека" має багато тлумачень, що свідчить про його багатогранність, багатовимірність та багатофакторність. В сьогоденнішніх умовах важливого значення набуває питання управління енергетичною безпекою на державному рівні. Під енергетичною безпекою розуміють здатність держави в особі її органів управління забезпечити кінцевих споживачів енергією в необхідному обсязі та належної якості у звичайних умовах, а також під час дії дестабілізуючих факторів (надзвичайних ситуацій) внутрішнього чи зовнішнього характеру у

межах гарантованого покриття мінімального обсягу найважливіших потреб країни, окремих її районів, міст, селищ чи об'єктів у паливно-енергетичних ресурсах. Мета управління енергетичною безпекою повинна полягати в тому, щоб ліквідувати або мінімізувати загрози (виявлені за результатами аналізу індикаторів енергетичної безпеки), а також розвинути наявні потенційні можливості поліпшення стану енергетичної безпеки [1-2].

В результаті комплексного аналізу сутності енергетичної безпеки, можна виділити наступні її складові: економічна складова або енергозабезпечення; політико-економічна складова або енергонезалежність; соціальна складова; екологічна складова. Процес формування енергетичної безпеки країни, як важливого чинника державності, повинен охоплювати три важливі аспекти: формування енергетичної незалежності; забезпечення стійкості і стабільності розвитку енергетичної галузі; створення умов для здатності енергетичної галузі до саморозвитку і прогресу.

Аналізуючи існуючий стан енергетичної незалежності, доводиться констатувати, що Україна втратила свій первинний енергетичний потенціал і стала енергозалежною державою, економічна та соціальна сфера якої суттєво залежать від імпорту енергоресурсів і, у першу чергу – природного газу. Стан забезпечення потреб економіки України та її соціальної сфери природним газом власного видобутку дозволяє констатувати, що так і не вдалося наростити обсяги його видобування. Основні причини такої ситуації обумовлені значним рівнем монополізму ринку природного газу в Україні та неефективністю централізованого адміністративного управління газовою галуззю, що призвело до поступової втрати накопиченого в радянські часи потенціалу.

Дослідивши забезпечення стійкості і стабільності розвитку енергетичної галузі можна зробити висновки, що нинішній рівень енергетичної безпеки України за багатьма її складовими є незадовільним.

Щодо створення у країні умов для саморозвитку і прогресу в енергетичній галузі, то тут необхідно розглянути ряд важливих моментів. В означеному контексті потрібно наголосити, що в умовах формування

державності країни вкрай необхідно суттєво посилити увагу до національної безпеки загалом та такої важливої її складової як енергетична безпека, зокрема. В загальному плані важливим механізмом посилення енергетичної безпеки України повинен стати комплекс заходів та інструментів державного управління, які б охоплювали як методологічні, так і економічні та політичні аспекти забезпечення енергетичної безпеки.

Важливим елементом формування енергетичної безпеки країни є створення та реалізація ефективної методології управління її складовими, яка повинна включати: формування системи показників та індикаторів енергетичної безпеки країни та визначення їх граничних рівнів; постійний моніторинг визначених показників та індикаторів; формування та практичне застосування системи оперативного реагування в разі відхилення визначених показників та індикаторів від їх граничних (критичних) рівнів.

Сьогодні слід наголосити на тому, що енергетична безпека повинна носити інтегральний характер, тобто бути результатом спільних зусиль усієї нації, що проявляється через дії всіх гілок влади на всіх рівнях, максимальну мобілізацію наявних у держави сил і засобів, активні дії об'єднань громадян та окремих осіб, суб'єктів господарювання, які займаються економічною діяльністю у цій сфері.

Енергетична безпека може формуватися ефективно лише у стабільній державі, якій притаманні такі ознаки, як відчуття належності до нації, спадкоємність форм управління, поступова та впорядкована зміна правлячих еліт, наявність системи заборон і противаг для балансу владних структур, функціонування багатопартійності, у рамках якої ефективно діє опозиція, наявність розвиненого і чисельного середнього класу.

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 9 грудня 2005 року "Про стан енергетичної безпеки України та основні засади державної політики у сфері її забезпечення": Указ президента України від 27 грудня 2005 року № 1863/2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1863/2005>.

2. Про Концепцію діяльності органів виконавчої влади у забезпеченні енергетичної безпеки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 1998 р. N 48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/baselp/ua-tmwenu.htm>.

¹Сусіденко Ю.В., канд. екон. наук, доцент; ²Кавецька Ю.В.

Вінницький торговельно-економічного інституту КНТЕУ, м. Вінниця

Кафедра фінансів, ¹доцент, ²студентка

ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НЕЮ

Головним завданням економістів усього світу вже протягом багатьох років є швидке подолання темпів інфляції. Для України питання інфляції виступає особливо гостро.

Інфляція – це знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті, що виявляє себе через зростання цін. Інфляція є важливим чинником, що визначає внутрішню фінансову рівновагу в соціально-економічній системі [2, с. 106].

Основні причини розгортання інфляційних процесів на сучасному етапі:

- зростання грошової маси, що відбулося в результаті масового вилучення депозитів з банківської системи;
- також подорожчання імпортних товарів, зумовлене девальвацією гривні;
- стабілізація інфляційних очікувань;
- поступове обмеження грошової пропозиції;
- індексація грошових доходів населення;
- застосування політики "цін та доходів" (уряд або заморожує ціни і номінальні доходи, або "прив'язує" зростання рівня цін до зростання заробітної плати, а зростання заробітної плати – до підвищення продуктивності праці. Політика цін і доходів може бути ефективною, якщо вона пролонгована у часі, але це створює небезпеку перетворення відкритої інфляції на приховану;

– укладання договорів з підприємствами та профспілками про темпи зростання цін та заробітної плати [5].

Таблиця 1

Індекс інфляції в Україні з 2006 по 2014 рр.

Рік	Показники індексу інфляції за місяць, %												Всього за рік
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	
2006	101,2	101,8	99,7	99,6	100,5	100,1	100,9	100,0	102,0	102,6	101,8	100,9	111,6
2007	100,5	100,6	100,2	100,0	100,6	102,2	101,4	100,6	102,2	102,9	102,2	102,1	116,6
2008	102,9	102,7	103,8	103,1	101,3	100,8	99,5	99,9	101,1	101,7	101,5	102,1	122,3
2009	102,9	101,5	101,4	100,9	100,5	101,1	99,9	99,8	100,8	100,9	101,1	100,9	112,3
2010	101,8	101,9	100,9	99,7	99,4	99,6	99,8	101,2	102,9	100,5	100,3	100,8	109,1
2011	101,0	100,9	101,4	101,3	100,8	100,4	98,7	99,6	100,1	100,0	100,1	100,2	104,6
2012	100,2	100,2	100,3	100,0	99,7	99,7	99,8	99,7	100,1	100,0	99,9	100,2	99,8
2013	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	99,3	100,0	100,4	100,2	100,5	100,5
2014	100,2	100,6	102,2	103,3	103,8	101,0	100,4	100,8	102,9	102,4			119,0

Основними наслідками інфляції є посилення диспропорції в економіці, дезорганізація господарських зв'язків, призводить до кризи фінансів, активізує спекуляцію та тіньову економіку, корупцію, злочинність, також зниження життєвого рівня трудящих, знецінення трудових заощаджень. Інфляція з високими показниками її темпів зумовлює втрату довіри до національної валюти спонукає споживачів перетворити свої заощадження на більш стабільну [3, с. 35].

Пом'якшити негативні соціально-економічні наслідки інфляції можливо лише в разі ефективного регулювання рівня інфляції, розробки науково обґрунтованого антиінфляційного регулювання.

Антиінфляційне регулювання – охоплює насамперед два основних методи усунення інфляції: скорочення бюджетного дефіциту, регулювання цін і доходів.

Мета антиінфляційного регулювання економіки полягає у встановленні контролю за інфляцією і досягненні прийнятних для народного господарства

темрів її зростання. Спроби впоратись з інфляцією шляхом грошової рестриктивної політики в наших умовах мають значно більші негативні наслідки, ніж сама інфляція, оскільки призводять до скорочення виробництва, зростання неплатежів у всіх секторах економіки, відкладання виплат за державним зовнішнім і внутрішнім боргами. Вкрай негативні наслідки має така політика й для соціальної сфери: зростає безробіття, своєчасно не виплачуються заробітна плата, пенсії, різко знижується рівень життя населення [2, с. 225].

Тому в Україні потрібно поступово застосовувати антиінфляційну політику, зважаючи на сучасний економічний стан.

Заходи антиінфляційного регулювання інфляції в Україні такі:

- розробка та втілення в життя комплексних державних програм розвитку економіки, в першу чергу галузей і підприємств, які сприяють становленню конкурентного, високотехнологічного та наукомісткого виробництва;
- проведення послідовної антимонопольної політики та створення широкої мережі економічної інформації для підприємств;
- посилення стимулів виробничого накопичення, включаючи субсидії, що здатні підтримати процес накопичення коштів у підприємців та населення;
- зміну структури виробничих фондів з метою розширення виробництва товарів народного споживання, тобто створення умов для переливу капіталу з однієї до іншої галузі суспільного виробництва;
- стимулювання кредитної та інвестиційної діяльності банків та обмеження покриття дефіциту коштів за рахунок банківського кредиту;
- вдосконалення податкової системи; особливу увагу приділяють регулюючій ролі податків;
- створення умов для припинення імпорту інфляції. З цією метою забезпечити перетворення закордонних доларових запасів у товари виробничого призначення, які, потрапивши у нашу країну, були б в змозі пожвавити інвестиційний процес;

– підвищення ефективності грошово-кредитної політики, яка повинна забезпечити тісний взаємозв'язок усіх елементів ринкового механізму товарно-грошових відносин [1, с. 7].

Отже, починаючи із того часу коли Україна стала незалежною інфляція супроводжувала її кожен рік і являлася дуже гострою проблемою. Інфляції не unikнула жодна країна. Навіть найважчі кризи закінчувалися, як правило, оновленням економіки і її підйомом. Тому більшість дослідників роздивляються інфляційні процеси як переломний момент в науково-технічному, соціальному, політичному і економічному розвитку. Основним завданням держави буде здійснення антиінфляційної політики тому, що рівень інфляції за вересень 2014 року в Україні становить 102,9%. Проведення антиінфляційної політики залежить від співвідношення багатьох економічних процесів та ступеня їхньої активності. Найбільшої ефективності можна досягти лише за умов комплексного використання всіх можливих способів боротьби з інфляцією і поступового їх застосування.

Література

1. Кравченко С. Проблеми інфляції в ринковій економіці й антиінфляційна політика держави / С. Кравченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2013. – № 8. – С. 8-11.
2. Вовчак О.Д. Гроші та кредит. навч. посіб. / О.Д. Вовчак, І.Є. Бучко, З.Р. Костак. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.
3. Возникін К. Інфляція і девальвація: макроекономічні взаємозв'язки та залежності / К. Возникін // Економіка України. – 2010. – №11. – 96 с.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Основні причини інфляції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icps.com.ua/key_issues/econ_analysis/ocnovni-prichini-infljatsiji-%E2%80%93-zroctannja-hroshovoji-maci-ta-devalvatsija-hrivni.htm.

УДК 330.322

¹Тоцька Л. О., канд. екон. наук, доцент; ²Захарчук Ю.С., ³Солоха Л.В.

Інститут економіки та менеджменту Східноєвропейського національного університету

імені Лесі Українки, м. Луцьк

Кафедра менеджменту, ¹доцент (науковий керівник), ^{2,3}студентки

АНАЛІЗ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Волинська область є пріоритетним регіоном для залучення як іноземних, так і вітчизняних коштів, адже вона розташована в північно-західній частині України, де на півночі межує з Білоруссю, заході – Польщею, сході – Рівненською, півдні – Львівською областями України. Отже область вирізняється вдалим географічним розташуванням.

Привабливість Волинської області для потенційних інвесторів зростає при врахуванні її сильних сторін і переваг, до яких належить високий рівень освітньої інфраструктури. Волинь відноситься до традиційно трудонадлишкових областей, її ринок праці є особливо привабливим (висока якість трудових ресурсів в освіті та рівень кваліфікації, сприятлива вікова структура, відносно низька вартість робочої сили); розвинута транспортна та прикордонна інфраструктура. На території області діє дев'ять митних переходів, чотири з яких обслуговують товаропотоки та громадян на українсько-польському кордоні. Через територію області проходить частина головного європейського водорозділу, який розділяє басейни Чорного та Балтійського морів [2].

Пряма інвестиція – це категорія міжнародної інвестиційної діяльності, яка відображає прагнення інституційної одиниці – резидента однієї країни здійснювати контроль або істотний вплив на діяльність підприємства, що є резидентом іншої країни.

Інвестиція є прямою, якщо капітал/права власності нерезидента складає не менше 10 % вартості статутного капіталу підприємства-резидента або

нерезидент має не менше 10 % голосів в управлінні підприємства-резидента. До категорії прямих інвестицій також відносяться інвестиції, що отримані на основі укладання концесійних договорів і договорів про спільну інвестиційну діяльність; зобов'язання/вимоги за кредитами та позиками, торговими кредитами та інші зобов'язання/вимоги підприємств-резидентів перед/до прямими(х) інвесторами(ів).

Варто зазначити, що згідно з даними Головного управління статистики у Волинській області станом на 01.07.2014 р. в економіку регіону надійшло 301,4 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій. Для порівняння – загальний обсяг цих інвестицій за 2013 р. складав 339,3 млн. дол.

У 2013 р. найбільші обсяги інвестицій в економіку Волинської області були вкладені такими країнами:

- 1) Кіпр – 124,2 млн. дол. США, що становило 36,6% загального обсягу прямих інвестицій;
- 2) Британські Віргінські Острови – 39,1 млн. дол. США (11,5%);
- 3) Польща – 38,9 млн. дол. США (11,5%);
- 4) Словаччина – 22,6 млн. дол. США (6,7%);
- 5) Велика Британія – 14,4 млн. дол. США (4,2%);
- 6) Німеччина – 12,4 млн. дол. США (3,6%);
- 7) Литва – 5,3 млн. дол. США (1,6%);
- 8) інші країни світу – 82,4 млн. дол. США (24,3%).

За перше півріччя 2014 р. найбільші обсяги прямих інвестицій в економіку Волинської області було здійснено Кіпром в сумі 109,8 млн. дол. США [1].

Пріоритетними напрямками у сфері залучення іноземних інвестицій повинні бути машинобудівна, деревообробна та легка галузі, енергозбереження, реконструкція та технічне переобладнання підприємств, охорона довкілля та розвиток соціальної інфраструктури, туристично-рекреаційний комплекс, розвиток агропромислового комплексу, реконструкція та створення нових потужностей харчової та переробної промисловості.

Разом із цим, проблемними питаннями розвитку залучення інвестицій в регіон є:

- політична нестабільність в країні;
- недосконалість існуючої правової бази для інвестиційної діяльності, суперечливість і неповнота чинних законів й нормативно-правових актів;
- недостатня інформатизація та доступність даних як про об'єкти інвестицій, так і про процес оформлення інвестицій;
- фінансова нестабільність (можливі зміни в оподаткуванні, інфляція);
- недостатня державна підтримка підприємницької діяльності.

Отже, Волинська область є інвестиційно привабливою з цікавими та перспективними напрямками вкладення фінансових ресурсів. Для покращення інвестиційної активності у Волинській області необхідно надалі розвивати транспортну інфраструктуру, покращувати співпрацю між бізнесом та органами місцевого самоврядування. Крім того, необхідно активніше рекламувати область на інвестиційних форумах та в ЗМІ з метою інформування потенційних інвесторів про наявні інвестиційні пропозиції.

Література

1. Головне управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>.
2. Оксенюк К.І. Інвестиційний розвиток Волинської області / К.І. Оксенюк [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2012. – № 6. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1222>.

Зміст

Секція 1. Інформаційні системи і технології.....	3
Мінько О.О. Дослідження точкових множин за матрицею відстаней	3
Хохлова І.С. Бізнес-аналіз при розробці мобільної веб-системи	11
Секція 2. Економічні науки.....	13
Буряк О.П. Банківські кризи до 2008 р. та особливості антикризового регулювання банківської системи України	13
Гаврич О.С. Бізнес-план як інструмент розвитку підприємства	17
Зубков Р.С. Теоретико-методологічне підґрунтя поняття "інновація"	19
Левко І.Р. Ризики та процес управління ними на комерційному підприємстві.....	24
Машкевич Т.С. Сутність фондів підприємства.....	27
Петрик Є.А., Соколов А.В. Роль кадрової служби на підприємстві	29
Романців А.Т. Особливості кредитування аграрних підприємств України	32
Струк Н.П. Вплив енергетичної безпеки країни на формування її державності.....	34
Сусіденко Ю.В., Кавецька Ю.В. Інфляція в Україні та методи боротьби з нею	37
Тоцька Л. О., Захарчук Ю.С., Солоха Л.В. Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку Волинської області.....	41